

Предлози на Аналитика за Програмата за работа на Владата на Република Македонија за 2015 година

До:

Генерален секретаријат на Владата на Република Македонија
Одделение за соработка со невладини организации
Бул. Илинден бр. 2
1000 Скопје

Скопје, 15.09.2014

Почитувани,

Согласно член 14 од Кодексот на добри практики за учество на граѓанскиот сектор во процесот на креирање политики („Службен весник на РМ" бр.99/11), Ви ги доставуваме предлозите на Аналитика за Програмата за работа на Владата на Република Македонија за 2015 година.

Аналитика е непрофитна и независна тинк-тенк организација од Скопје, која има за цел подобрување на демократијата и доброто владеење во Република Македонија и регионот, и нејзини клучни области на истражување и делување се ЕУ интеграции, енергетика, безбедност и миграции. Нашите истражувања и проектни резултати се достапни на нашата интернет страна www.analyticamk.org Во овој документ ги изнесуваме нашите конкретни предлози во областа енергетика и безбедност.

Анализа: Енергетска сиромаштија во Македонија

Достапно на:

http://analyticamk.org/images/stories/files/energy_poverty/poverty_mak.pdf

1. Министерството за економија во соработка со Министерството за труд и социјална политика и други чинители како универзитетите, истражувачките центри, граѓанските организации, итн. да ја дефинираат енергетската сиромаштија и да го определат опсегот на енергетските сиромашни лица во Македонија врз основа на адекватноста на условите за греење во домовите на домаќинствата.

2. Министерството за економија да осигура дека мерките за енергетска ефикасност предвидени во енергетските стратегии како употребата на ефикасни печки на огревно дрво, воведување на мерење на топлината од централното греење кај крајните корисници, мерки за енергетска ефикасност во семејствата со ниски

примања итн. дека се имплементирани и дека нивната имплементација е мониторирана.

3. Министерството за транспорт и врски во соработка со Министерството за економија и други чинители да го имплементираат проектот за социјално домување: да го подготват Законот за социјално домување и да осигураат дека овие станбени објекти ги задоволуваат највисоките стандарди за енергетска ефикасност.

4. Министерството за економија, Министерството за труд и социјална политика да признаат дека најефикасна и приоритетна мерка за справување со енергетската сиромаштија е инвестирање во енергетската ефикасност на домаќинствата во вид на еднократна бесплатна помош за подобрување на енергетската ефикасност на домовите на домаќинствата откако претходно го пресметале опсегот на енергетските сиромашни лица во Македонија.

5. Субвенцијата за потрошувачка на енергија постепено да се замени со еднократна бесплатна инвестиција во мерки за енергетска ефикасност во добро дефинирани енергетски сиромашни домаќинства започнувајќи со повеќечлени домаќинства, домаќинства со пензионери, домаќинства со неколку деца, домаќинства со корисници на социјална парична помош, домаќинства на чело со невработени возрасни лица, домаќинства кои се зависни од земјоделство и домаќинства со мали деца.

6. Регулаторната комисија за енергетика при зголемување на цената на електричната енергија постепено за да ја достигне пазарната цена, да спроведува редовна анализа во соработка со истражувачките центри, Министерството за економија и други чинители за поврзаноста помеѓу зголемување на цената на електричната енергија и опсегот од социјално ранливи потрошувачи.

7. Министерството за економија во соработка со други чинители да направи студија за пазарот на топлина во Македонија со цел подобрување на пазарот на топлина како мерка за справување со енергетската сиромаштија со посебен фокус на подобрување на услугите на централното греење, намалување на отпадната енергија со замена на греењето на електрична енергија со ефикасна употреба на биомаса, природен гас, зголемена употреба на обновливи извори на енергија и подобрена енергетска ефикасност.

8. Фондот за енергетска ефикасност конечно да се основа и да стане извор исто така и за финансирање на проекти за енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија за домаќинствата.

9. Министерството за економија, Агенцијата за енергетика, и други чинители во соработка со општините, граѓанските организации итн. да започнат кампањи за значењето на енергетската сиромаштија и за важноста за имплементирање на мерки

за енергетска ефикасност како начин за справување со енергетската сиромаштија на национално и локално ниво.

Анализа: Криминализирајте, и сега што? Одговор на Западниот Балкан на закана од странските борци

Достапна на: http://analyticamk.org/images/stories/files/2014/Foreign_Fighter_mk.pdf

10. Македонското министерство за внатрешни работи како и разузнавачките служби треба да бидат потранспарентни во споделувањето на неklasифицирани информации со јавноста поврзани со напорите кои ги прават за одвраќање на оние кои планираат да заминат за Сирија. Исто така јавноста треба да биде запознаена со евентуалните закани кои доаѓаат од повратниците.

11. Шефовите на разузнавачките служби како и на министерствата за внатрешни работи од земјите од Западен Балкан треба да организираат заеднички состанок на кој ќе се дискутира за можноста за споделување разузнавачки информации на доброволци и повратници. Учесници од Турција, Соединетите Американски Држави и Обединетото Кралство треба исто така да учествуваат на состанокот заради нивната улога во конфликтот во Сирија и Ирак.

12. Локалните општини од каде доброволците најчесто доаѓаат треба да ги искористат локалните совети за превенција и заедно со полицијата и други претставници како на пример граѓанско општество или пак религиозните групи да започнат дискусија и донесат насоки за дејствување околу регрутација, учество и рехабилитација на повратниците.

13. Министерството за труд и социјални работи заедно со Министерството за образование и наука, Министерството за внатрешни работи и локалните општини треба да развијат програми за реинтеграција и рехабилитација на повратниците. Меѓународните донатори може да дадат поддршка преку првична финансиска помош и знаење.

14. Политичките и религиозните лидери треба да бидат погласни во искажувањето на нивната загриженост и осуда заради учеството на македонските граѓани во воените дејствија во Сирија и Ирак.

Анализа: Македонските подготовки за цивилно учество во мировни операции – следниот голем чекор по повлекувањето од Авганистан?

Достапна на: http://analyticamk.org/images/stories/files/2014/CIVCAP_Policy.pdf

15. Треба да се организира јавна дебата за нацрт верзијата на Законот за меѓународна развојна помош. Препорачливо е Законот да се усвои есента 2014 година како што е првично зацртано во Националната програма за усвојување на законодавството на ЕУ 2014-2016.

16. Законската одредба во нацрт Законот за меѓународна развојна помош во која се вели дека истиот ќе стапи на сила со влегувањето на Македонија во ЕУ треба да се отстрани и неговата имплементација не треба да биде одложена.

17. Одделот за хуманитарна и развојна помош кој е во Министерството за надворешни работи треба да преземе поголеми обврски и да започне со координација на македонското цивилно учество во мировни операции. Ова тело треба да започне со креирање на база на експерти и да започне постепена имплементација на Законот за меѓународна развојна помош кога истиот ќе биде донесен.

18. Целокупното секундарно законодавство кое произлегува од Законот за упатување лица во меѓународни мисии и во меѓународни организации треба да биде усвоено.

19. Законот за полиција треба да биде дополнет и изменет со што на полициските службеници ќе им овозможи употреба на сила/оружје во широк спектар на мировни операции.

20. Македонските власти треба да пристапат до властите во Република Косово како и ЕУ нудејќи им помош во напорите за изградба на државноста на Косово. Експертиза во гранично управување, реформи во судството како и односи со јавноста се дел од можностите.

21. Македонските власти можат да понудат скромна поддршка до ЕУЛЕКС во Косово како трета земја во делот на полициско работење како и мерки за градење на довербата за северниот дел на Косово.

22. Во консултација со Министерството за одбрана, Министерството за надворешни работи треба да направи анализа на потенцијалните цивилни капацитети кои Македонија може да ги понуди на властите во Авганистан. Ова се темели на долгогодишното присуство во оваа земја (уште од 2002) пред се' преку воен персонал како и определбата за поддршка на авганистанските власти во нивните напори за градење на државноста.

23. Освен тековните разговори за зајакнување на македонското воено учество во операции на ООН, треба да се искористи можноста и за зајакнување со цивилни капацитети.

24. Институциите од кои најмногу се очекува придонес со цивилни лица за мировни операции како на пример Министерството за внатрешни работи, надворешни работи, јавно обвинителство. Министерство за правда во координација со Министерството за одбрана треба да организираат активности како кампањи за зголемување на свеста со цел запознавање на вработените со можностите за упатување во меѓународни организации како и со евентуалните безбедносни ризици.

25. Министерството за внатрешни работи треба да пристапи до властите во Норвешка и Шведска (кои претходно беа идентификувани како можни поддржувачи од страна на македонските власти) и да побараат поддршка за испраќање на полициски службеници во мировни операции. Поддршката треба пред се да се фокусира кон градење на капацитети и тренинзи.

26. Регионалниот центар за комуникации треба да ја разгледа можноста за нудење на тренинзи во пост-конфликтни региони. На тој начин трошоците за одржување на тренинзи може да бидат помали, а видливоста и ефектот поголеми.

Анализа: Анализа на националните политики и практики за справување со илегалната миграција и барателите на азил

Достапна на:

http://analyticamk.org/images/stories/files/report/14055_illagal_migration_mk.pdf

27. Илегалната миграција мора да се решава на регионално ниво, не само на национално. Соработката со соседните држави треба да се зголеми, особено во однос на размената на информации и откривањето и истрагите на организирани криминални групи. Во однос на засилување на капацитетите за истрага на организирани криминални групи, корисен би бил заеднички проект како симулација на заеднички истраги кој ќе вклучува полициски службеници од најмалку три земји (Македонија, Србија, Грција) со цел да го охрабри формирањето на такви заеднички истражни тимови во практиката. Треба да се зголемат капацитетите за откривање и истрага на организирани криминални групи кои се бават со илегална миграција.

28. Треба да се развие база на податоци за баратели на азил која ќе вклучува информации за нив и отпечатоци и ќе биде достапна за надлежните органи на сите

земји од Западен Балкан. Оваа база на податоци треба да служи како превенција од т.н. „лажни“ баратели на азил кои би барале азил во различни држави. Отпечатоците се важни затоа што многу мигранти настојуваат да даваат лажни податоци за нивниот идентитет.

29. Со Грција треба да се потпише протокол за имплементација на Договорот за реадмисија.

30. Со оглед на тоа што грчката граница е идентификувана како влезна, а српската како излезна точка за мигрантите, потребен е засилен надзор долж овие високоризични гранични линии. Дополнително, треба да се обезбеди опрема и обука за граничната полиција.

31. Надлежните органи треба да пристапат кон секое барање за азил без предрасуди и да ги земат предвид сите релевантни фактори пред да одлучат да го одбијат или одобрат барањето;

32. Потребно е подигнување на свеста кај граѓаните од ризичните области (особено во близина на граничниот премин Табановце) дека помагањето нелегален престој преку обезбедување на сместување е кривично дело. Освен тоа, потребна е едукација за возачите на такси возила и автобуси за последиците од превезување илегални мигранти.

Анализа: Компаративна анализа на регионалните практики за парламентарен финансиски надзор над разузнавачките служби

Достапна на:

http://analyticamk.org/images/stories/files/report/Financial_oversight_macedonian.pdf

33. Правната рамка треба која го регулира парламентарниот надзор над разузнавачките служби треба да се разработи со цел да го регулира мандатот на парламентарните комисии и да ги дефинира механизмите кои се на располагање на јасен и прецизен начин. Тука се вбројува дефинирање на односот со службите, регулирање на теренските посети во разузнавачките служби (дали треба да бидат најавени или ненајавени? Состав на работната група итн.) и воведување надзорни расправи. Дополнително, треба да се регулира и можноста да се побараат посебни извештаи и информации во текот на годината, воспоставување процедура за барање на дополнителни информации и крајни рокови во кои службите треба да го обезбедат бараните информации.

Анализа: Соработка на секторите за безбедност и енергетика со граѓанското општество во Македонија – (не)пријатели?

Достапна на:

http://analyticamk.org/images/stories/files/briefs/TRAIN_mk_za_website.pdf

34. Министерството за внатрешни работи да назначи лице одговорно за соработка до граѓанските организации во согласност со Стратегијата за соработка на Владата со граѓанскиот сектор.

35. Институциите од енергетскиот и безбедносниот сектор да ги сведат на минимум ротациите на контакт лицата за соработка со граѓанските организации, и со тоа да овозможат овие лица да ги запознаат граѓанските организации кои работат во областа.

36. На контакт лицата за соработка со граѓанските организации од институциите на секторите енергетика и безбедност да им се даде доволно време и ресурси за извршување на своите обврски.

37. Министерството за економија, Агенцијата за енергетика, Министерството за внатрешни работи и Министерството за одбрана да постават формулар на својата интернет страна за собирање основни информации за граѓанските организации, нивната експертиза и контакт информации, кој би го пополнувале заинтересирани ГО кои работат во областа.

38. Министерството за економија, Агенцијата за енергетика, Министерството за внатрешни работи и Министерството за одбрана да направат база на податоци за граѓанските организации кои работат во нивната област за да можат да ги информираат подиректно преку е-пошта за своите активности.

39. Министерството за економија, Агенцијата за енергетика, Министерството за внатрешни работи и Министерството за одбрана да го почитуваат својот дел од обврските од Стратегијата и Кодексот на добри практики за учество на граѓанскиот сектор во процесот на креирање политики со тоа што ќе ги направат достапни на ЕНЕР правните акти кои ги подготвуваат, да одговараат на добиените сугестии од граѓанските организации, сериозно да го земат во предвид нивното мислење и да ги образложат причините за одбивање на придонесот на граѓанските организации.

40. Одделението за соработка со невладините организации да стане независна Агенција.

41. Одделението за соработка со невладините организации да воспостави електронска база на податоци на граѓанските организации за учество на граѓанските организации во рамките на консултативни процеси со министерства и редовно да ја ажурира.

Анализа: Управување со секторите енергетика и безбедност во Македонија – како да се подобри нивната ефикасност?

Достапно на:

http://analyticamk.org/images/stories/files/2014/Slovak_paper_FINAL_WEB_MK.pdf

42. Планирањето на човечките ресурси во секторите енергетика и безбедност треба значително да се зајакне. Подобреното управување со човечките ресурси треба да овозможи специјализација на вработените и поретко ангажирање на привремен персонал.

43. Користењето на надворешна експертиза за подготовка за законодавството и спроведување на активности за градење на капацитетите, особено во секторот енергетика, треба да се намали до степен на користење само во случај кога дополнителна експертиза е неопходна. Треба да се оневозможи тоа да биде главен начин на спроведување на активностите бидејќи така не се засилуваат внатрешните капацитети. Суштинските задачи, како што е подготовка на законски акти, треба да се извршуваат од страна на постојаниот персонал на институциите од секторите безбедност и енергетика.

44. Секторите безбедност и енергетика треба да ги проучат сите можности за аплицирање за странска донаторска помош како добар начин за добивање средства за дополнителен персонал и обуки. Донаторската поддршка треба да биде фактор на развој и пренесување на стручното знаење.

45. Институциите од секторите безбедност и енергетика треба да го земат предвид придонесот на граѓанските организации во процесите на креирање политики. Граѓанските организации кои работат во овие области треба да продолжат да учествуваат во процесите на креирање политики преку придонес кој се заснова на истражувања.

46. Агенцијата за енергетика треба да ги разгледа можностите за активности ориентирани кон клиенти како и проектни фондови како извор на дополнителни средства со оглед на тоа што различните извори на финансирање обезбедуваат поголема одржливост и независност.

47. Дел од средствата кои се користат за надворешна експертиза особено кај институциите од секторот енергетика треба да се пренасочат кон вработување на постојан персонал или обуки за постоечкиот, во зависност од потребите на институцијата.

48. Треба да се избегнува поголемо кретење на буџетот на институциите од секторите безбедност и енергетика при ребаланс на буџетот.

49. Секторите енергетика и безбедност треба да ги спроведуваат препораките на Државниот завод за ревизија и да ги отстрануваат откриените нерегуларности.

50. Министерството за економија и Министерството за внатрешни работи треба да бидат потранспарентни во однос на нивните стратешки планови и годишни извештаи.

51. Со оглед на тоа што проектите носат можности за дополнителни ресурси и обуки, институциите од секторите безбедност и енергетика треба да ја разгледаат можноста за формирање посебна единица за проектни апликации, овозможувајќи специјализација за аплицирање за проекти на одредени државни службеници.

52. Институциите од секторите безбедност и енергетика треба да ги планираат своите проекти во согласност со своите капацитети за спроведување, а во случај на доцнење да ги анализираат и решаваат причините.

Анализа: Локални политики за гасификација во Македонија - истражување на пионерски проекти

Достапно на:

http://analyticamk.org/images/stories/files/briefs/Local_gasification_policies_FINAL.pdf

53. Владата да ги поддржи локалните проекти за гасификација посебно со овозможување на пристап до финансии, изоставување на административни бариери, како и со одобрување на нивните барања за започнување на постапка за договор за доделување на воспоставување на јавно приватно партнерство за градење на нов систем за дистрибуција на природен гас.

54. Владата да продолжи со спроведување на државните планови за гасификација и да продолжи да ја гради гасоводната инфраструктура.

Овие препораки беа подготвени од:

Андреја Богдановски, истражувач за безбедносни прашања,
abogdanovski@analyticamk.org;

Ана Стојилоvsка, истражувач за енергетика и инфраструктура,
astojilovska@analyticamk.org;

Магдалена Лембовска, истражувач за безбедносни прашања,
mlembovska@analyticamk.org.

Ви благодариме на вниманието. Се надеваме дека нашите забелешки ќе бидат земени предвид и ќе придонесат кон поефикасна и поквалитетна Програма на Владата за 2015 год. Аналитика Ви стои на располагање за сите прашања и дополнителни информации.

Со согласуваме овој документ да биде објавен на интернет страната на Одделението за соработка со невладини организации.

Туркер Мифтар, извршен директор
Аналитика
Даме Груев 7-8/3
1000 Скопје